

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015

Β' ΦΑΣΗ

E_3.ΒΑΛ1(α)

ΤΑΞΗ: Α' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 19 Απριλίου 2015

Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

«Την επόμενη μέρα ο Νικόστρατος, ο γιός του Δειτρέφη, στρατηγός των Αθηναίων, φτάνει από τη Ναύπακτο σε βοήθεια με δώδεκα πλοία και πεντακόσιους οπλίτες Μεσσηνίους· και διαπραγματευόταν συμβιβασμό και τους πείθει ώστε να συμφωνήσουν μεταξύ τους να δικάσουν δέκα άνδρες, τους πιο υπεύθυνους (ή αυτούς που είναι οι κύριοι υπαίτιοι), που δεν έμειναν πλέον εκεί, και οι υπόλοιποι να παραμείνουν (στο νησί), αφού κάνουν συμφωνία μεταξύ τους και με τους Αθηναίους, υπό τον όρο να θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους. Και αυτός, αφού πέτυχε αυτά, σχεδίαζε να αποπλεύσει· οι αρχηγοί όμως των δημοκρατικών τον πείθουν να αφήσει πίσω σε αυτούς πέντε πλοία από τα δικά του ώστε να αποθαρρυνθούν οι αντίπαλοί τους να κάνουν κίνημα, και του υπόσχονται ότι οι ίδιοι θα του στείλουν ίσο αριθμό καραβιών, αφού τα επανδρώσουν με δικά τους πληρώματα.

Β1. Την επόμενη μέρα φθάνει στην Κέρκυρα ο Νικόστρατος, στρατηγός των Αθηναίων, και προσπαθεί να συμβιάσει τις αντίπαλες παρατάξεις (δημοκρατική – ολιγαρχική παράταξη). Για να το πετύχει, προτείνει κάποιους όρους:

- α) την παραπομπή σε δίκη των δέκα ολιγαρχικών που ήταν οι κύριοι αίτιοι για τη σφαγή στο βουλευτήριο και για τη μάχη που ακολούθησε (δέκα μὲν ἄνδρας τούς αἰτιωτάτους κρίναι), και
- β) τη σύναψη συνθηκών ανάμεσα στους Αθηναίους και τον κερκυραϊκό λαό και ανάμεσα στις αντίπαλες κερκυραϊκές παρατάξεις (τούς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους).

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Β' ΦΑΣΗ

E_3.ΒΑΛ1(α)

Ως προς τον πρώτο όρο πρέπει να επισημάνουμε πως πρόκειται για τους 10 κατεξοχήν υπαίτιους, που συμμετείχαν στη σφαγή στο βουλευτήριο. Ανάμεσα σε αυτούς οι 5 θα ήταν οι ολιγαρχικοί που καταδικάστηκαν για το κόψιμο των χαράκων (70.4). Σχετικά με το δεύτερο όρο, αξίζει να σημειωθεί πως ο Νικόστρατος με διπλωματικότητα και διαλλακτικότητα επιδιώκει τη συμφιλίωση των αντιμαχόμενων παρατάξεων και την ισχυροποίηση των δεσμών ανάμεσα στους Αθηναίους και τους Κερκυραίους, μια ανθρωπιστική βέβαια κίνηση πάντα όμως με γνώμονα το συμφέρον της Αθήνας.

- Β 2.** Ο Νικόστρατος ήταν πράος και διαλλακτικός γιατί, ενώ έφτασε στο νησί την επόμενη μέρα της νίκης των δημοκρατικών και το κλίμα ήταν αρνητικό για τους ολιγαρχικούς, δεν όξυνε την πολιτική κατάσταση· αντίθετα ακολούθησε συμβιβαστική πολιτική και προσπάθησε να συμφιλιώσει τις αντιμαχόμενες πολιτικές παρατάξεις στην Κέρκυρα. Συγκεκριμένα έπεισε τους δημοκρατικούς να δικάσουν δέκα μόνο ολιγαρχικούς, οι οποίοι ήταν οι κύριοι υπαίτιοι για το πραξικόπημα και τις μάχες, και να συνδιαλλαγούν με τους υπόλοιπους, μια ενέργεια που δείχνει τη μετριοπάθεια του χαρακτήρα του «Τῇ δέ... νομίζειν». Επίσης διέθετε ευστροφία, διορατικότητα και ρεαλισμό. Αντιλήφθηκε ότι η βία θα οδηγούσε σε αδιέξοδο, γι' αυτό ήθελε να αποκατασταθεί όσο το δυνατό συντομότερα η τάξη και η ηρεμία στην Κέρκυρα, ώστε να διατηρήσει αλώβητες τις δυνάμεις της στον πόλεμο κατά των Πελοποννησίων. Ο ρεαλισμός και η διορατικότητά του επιβεβαιώνονται και από το γεγονός ότι δέχτηκε το αίτημα των δημοκρατικών, να τους παραχωρήσει πέντε από τα δώδεκα πλοία του επανδρωμένα με αντάλλαγμα ισάριθμα κερκυραϊκά, μια ενέργεια που είχε στόχο την αποδυνάμωση των ολιγαρχικών «οἱ δὲ τοῦ δήμου... ξυμπέμψειν». Παράλληλα εμφανής μέσα στο κείμενο είναι η ανθρωπιστική του στάση. Προσπάθησε να διασκεδάσει το φόβο αυτών που κατέφυγαν ικέτες στο ιερό των Διοσκούρων και απέτρεψε ακραίες αντιδράσεις από την πλευρά των δημοκρατικών, που είχαν σκοπό να εξοντώσουν όσους από τους πολιτικούς τους αντιπάλους συναντούσαν στο δρόμο «Δείσαντες... διέφθειραν ἄν».

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015

Β' ΦΑΣΗ

E_3.ΒΑΛ1(α)

Ο Νικόστρατος, λοιπόν, με εύστοχες ενέργειες αγωνίστηκε απεγνωσμένα να μετριάσει την αναζωπύρωση των συγκρούσεων και να αποτρέψει τα χειρότερα. Η στάση του αυτή οφείλεται στο ήθος και τον ανθρωπισμό του. Καθορίστηκε όμως και από το ότι ο ίδιος δεν είχε άμεση ανάμειξη στα φοβερά κοινωνικά πάθη των Κερκυραίων και κυρίως από το γεγονός ότι έδρασε με γνώμονα το συμφέρον της πατρίδας του. Ανώτερος στόχος του ήταν να ισχυροποιήσει τους δεσμούς Κερκυραίων και Αθηναίων με τη σύναψη μιας συμμαχίας ευρύτερης αποδοχής και να συμβάλει στη διατήρηση της δύναμης των Κερκυραίων, ώστε να αποτελέσουν έναν αξιόμαχο αντίπαλο του πελοποννησιακού συνασπισμού.

Β.3. Ο Θουκυδίδης, υπηρετώντας τους κανόνες και τις αρχές για την καταγραφή της αντικειμενικής ιστοριογραφίας, προσπαθεί στο κεφάλαιο αυτό να ξεχωρίσει τις αιτίες από τις αφορμές που καθοδήγησαν τη στάση των δημοκρατικών στην Κέρκυρα.

Οι Κερκυραίοι δημοκρατικοί θέλησαν να απομακρύνουν από το νησί κάποιους ολιγαρχικούς και έτσι να τους καταστήσουν ακίνδυνους. Για το λόγο αυτό ζήτησαν από το Νικόστρατο να αφήσει πέντε δικά του καράβια στην Κέρκυρα «οί δὲ τοῦ δήμου... καταλιπεῖν» και να του δώσουν ως αντάλλαγμα πέντε κερκυραϊκά, αφού πρώτα τα επανδρώσουν με ολιγαρχικούς «ἴσας δὲ... καταλιπεῖν». Ως δικαιολογία για την απόφασή τους αυτή πρόβαλλαν το φόβο τους, μήπως δηλαδή οι αντίπαλοί τους αναζητήσουν κάποια αντεκδίκηση «ὅπως... οἱ ἐνάντιοι», και επειδή θεωρούσαν την παρουσία των αθηναϊκών πλοίων στην Κέρκυρα ως αποτρεπτικό μέσο της επιθετικότητας των αντιπάλων.

Επειδή, όμως, οι ολιγαρχικοί φοβούνταν για τη ζωή τους και αισθάνονταν δυσπιστία για τις προθέσεις των δημοκρατικών και των Αθηναίων δεν πείστηκαν, παρά τις παραινετικές συμβουλές του Νικόστρατου «Νικόστρατος... παρεμυθεῖτο». Επηρεασμένοι από το κλίμα καχυποψίας που επικρατούσε στο νησί, αρνήθηκαν να στρατολογηθούν και κάποιοι κατέφυγαν ως ικέτες στο ναό των Διοσκούρων «δείσαντες... ἱερόν». Οι δημοκρατικοί βέβαια ερμήνευσαν αρνητικά την αντίδραση αυτή των πολιτικών τους αντιπάλων και τη θεώρησαν ως πρόθεση ότι σχεδίαζαν κάτι κακό

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015

Β' ΦΑΣΗ

E_3.ΒΑΛ1(α)

«ὥς οὐδέν... ἀπιστία». Με το πρόσχημα αυτό «όπλισθεῖς ἐπὶ τῇ προφάσει» μπήκαν στα σπίτια των ολιγαρχικών, πήραν τα όπλα που είχαν εκεί και θα σκότωναν ανεξέλεγκτα όποιο συναντούσαν, αν ο Νικόστρατος δεν τους σταματούσε «οἷς ἐπέτυχον... διέφθειραν ἄν». Όμως, πραγματικά με τον τρόπο αυτό απλά κατάφεραν να αφοπλίσουν και να αποδυναμώσουν την ολιγαρχική παράταξη.

Στη συνέχεια οι δημοκρατικοί, επειδή ανησύχησαν με την άρνηση των ολιγαρχικών και την προσφυγή τους στο ιερό ως ικέτες, φοβήθηκαν μήπως οι αντίπαλοί τους αναζητήσουν πολιτικές μεταβολές. Με αφορμή λοιπόν την επιθυμία τους για πολιτική σταθερότητα αποφασίζουν να στείλουν 400 ολιγαρχικούς στο νησί Βίδο «ὁ δῆμος δείσας... διεπέμπετο». Με τον τρόπο αυτό στην ουσία πέτυχαν αφενός να απομονώσουν τους πιο ισχυρούς από τους πολιτικούς τους αντιπάλους και να αποδυναμώσουν ταυτόχρονα τους ομοϊδεάτες τους που παρέμεναν στην πόλη και αφετέρου να ισχυροποιήσουν τη δική τους θέση. Κάποιοι μελετητές άλλωστε σχολιάζοντας τον μεγάλο αριθμό των 400 ατόμων που κλήθηκαν να μεταφερθούν στη Βίδο, συμπεραίνουν ότι οι δημοκρατικοί δεν έστειλαν στο νησί μόνο όσους κλήθηκαν να επανδρώσουν τα αθηναϊκά καράβια, αλλά και άλλους που θεωρούσαν εξίσου επικίνδυνους.

Όπως φαίνεται λοιπόν και από το παραπάνω απόσπασμα που ο ίδιος ο ιστορικός παραθέτει στην αρχή τῶν Ἱστοριῶν, είχε συναίσθηση της σπουδαιότητας που θα είχε το έργο του για τις μελλοντικές γενιές. Επιθυμεί αυτό να μείνει «αιώνιο χτήμα περισσότερο παρά σαν αγώνισμα για να τ' ακούει κανείς μία μόνο φορά» δηλαδή μελέτημα αιώνιο και όχι προσωρινό ανάγνωσμα με σκοπό να περιορίσει την περιοχή του αβέβαιου και αστάθμητου στοιχείου στο πολιτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι. Το έργο του προορίζεται να αποτελέσει πολύτιμο μέσο για την πρόβλεψη των μελλοντικών καταστάσεων και πηγή αναζήτησης των κινήτρων που καθοδηγούν τις ανθρώπινες ενέργειες. Γι' αυτό συγγράφει την ιστορία του με προβληματισμούς φιλοσοφικούς, χωρίς αυτή να μοιάζει με «παραμύθι», που σκοπό έχει να ευχαριστήσει προσωρινά τους αναγνώστες.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Β' ΦΑΣΗ

E_3.ΒΑΛ1(α)

Συνεπώς ο Θουκυδίδης διακρίνοντας τις πραγματικές αιτίες από τις προφάσεις που πρόβαλλαν οι δημοκρατικοί φωτίζει ολόπλευρα τα γεγονότα και βοηθάει τον αναγνώστη να αντιληφθεί καλύτερα τα κίνητρα των ανθρώπινων ενεργειών.

B.4. Βλ. σχολικό βιβλίο σελ. 24-25 «Για τους λόγους που εκφωνήθηκαν... ανάλογα με τον τόπο καταγωγής τους».

B.5. α. υπόλοιπο, αναπλήρωση, χειρολαβή, φθορά, διορατικός.

β. 1ζ, 2ε, 3δ, 4α, 5β.

B.6. α. όπλίτου, κίνησι, ύγιει, τινά/ἄττα, ὀλιγίστοις/ἐλαχίστοις.

β. μενούσι, ἀποπλεῖτε, κατάλιπε, ἀποπεμφθείη, διεφθάρθαι.

B.7. α. Μεσσηνίων: ονοματικός, ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική κτητική στο ὀπλίταις
ἀποπλεύσεσθαι: τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο στο ἔμελλεν
δείσαντες: αιτιολογική μετοχή (ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας) στο καθίζουσι, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος ἐκεῖνοι
ταύτη: ονοματικός, ομοιόπτωτος, κατηγορηματικός προσδιορισμός στο προφάσει
ἐς τὴν νῆσον: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της κατεύθυνσης σε τόπο στο διακομίζει.

β. Υπόθεση: εἰ μὴ... ἐκώλυσε (εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου)
Απόδοση: διέφθειραν ἂν (δυνητική οριστική ιστορικού χρόνου)
Ο υποθετικός λόγος δηλώνει το μη πραγματικό.
Μετατροπή σε απλή σκέψη του λέγοντος:
Υπόθεση: εἰ μὴ... κωλύοι / κωλύσαι (εἰ + ευκτική)
Απόδοση: διαφθείροιεν / διαφθείραιεν ἂν (δυνητική ευκτική).